

Одним зі складників альтернативної картини світу, написаної Ігорем Павлюком, є несподіваність тропів. “Скапує сльоза” з відмитих Пілатових рук до тих, що “всоте Бога розіпнуть”; “музика грому” вишита в поета “білим шовком”; ліричний герой несе древнім лісом “залоскочену русалку”; цитрина в чаї видається йому місяцем; “тиша рук” коханої сприймається як “ягідна”, а ріка ділить світ, “як діти пирога”. Можна ще й ще цитувати Павлюкове слово, наводити нові образні відкриття, ба навіть зауважити, що подекуди, скоряючись впливу рими, він дозволяє собі певний відхід від літературної мови (“Турція”, “миш”, “обезболена” — це все-таки кальки; інша річ, що, будучи взятими в лапки, вони могли б сприйматися як іронізми). Але такі випадки перелічиш на пальцях і не вони визначають характер збірки Ігоря Павлюка — її, гадаю, варто трактувати як успіх поета та, оскільки для прекрасного меж немає, очікувати нової збірки, ще вагомішої та значимішої, адже автор “доріс до себе” як митця, отже, здатний еволюціонувати до нових “альтернативних картин”.

Євген Баран

ІГОР ПАВЛЮК: МІЖ ТАЛАНТОМ І РЕМЕСЛОМ...

Читаючи сучасну українську поезію, інколи не знаєш, чому тішитися — чи тому, що поет пише часто й багато чи тому, що пише рідко й мало. Дуже багато поетів возводять себе в ранг останньої інстанції — не приймаючи й не сприймаючи чужих порад. У нас зовсім пропала інституція видавничого редагування, і забувається, що добрий редактор (він же — першочитач) потрібен не тільки посередньому віршотворцю, а й доброму поетові. Тільки й того, що пишуть-пишуть і негайно передають у друк. Як тут не згадати нашу класику, Петра Гулака-Артемівського, який у байці “Тюхтій та Чванько” змалював відому нам ситуацію, що її ми, з доброго дива, почали вважати не нашою реальністю, а справою “давно минулих днів”...

Який має стосунок цей дещо роздратований вступ до розмови про нову поетичну книгу Ігоря Павлюка “Магма: Лірика і драматизовані поеми” (Л.: Світ, 2005. — 280 с.)? Безпосередній. “Магма” — найбільш представницька книга лірики і драматизованих поем шановного автора. Тверда палітурка, якісна поліграфія, художнє оформлення Сергія Іванова, передмова Романа Лубківського, — як тут не повірити пліткам, що Ігор подався в Київ за Шевченківською премією. Можна так зрозуміти, що саме з цією метою на звороті книжки подано цитати відомих українських літераторів з їхніх міркувань про поезію І.Павлюка. Тут маємо весь золотий запас літературних “кітів”: покійні Микола Вінграновський, Валерій Ілля та Михайло Осадчий і досі активні (чи, як сказала цілком серйозно одна пошукачка, дякуючи за допомогу в написанні кандидатської своїм керівникам “покійним і нині сущим”) Іван Дзюба, Микола Жулинський, Богдан Рубчак.

Усе це так і не так. Правда та, що Ігор Павлюк усе-таки добрий поет, зі своїм виразним стилем, темою, настроєм. Він талановитий імпровізатор, майстер метафори, вдало схопленого образу, настрою, картини, що гармонійно поєднані зі словесним поетичним каркасом. Окремі його строфи, рядки сприймаються як музика Шопена (легкі, граційні, досконалі): “Сивіють вина — то вода осіння” (175); “Мій вірш тепер — язичницька молитва” (168); “Чи та печаль між нами — то любов? / І чи печаль над нами — то навечно?” (160); “І кола на сльозі, мов зрізи на калині” (154); “Ми відпечалимо (чи там відчалимо) в сон” (149); “Співаю і співаю біль сопілкою” (138); “Я кращим роком юності плачу / За сніг старий, / Що уночі почнеться” (131) тощо. Але таких знахідок у нього вистачає тільки на один-єдиний вдих. І що найсумніше в поетичному досвіді І.Павлюка — ці

знахідки-відкриття “забалакуються” самим поетом. Його основний недолік поетичний — він не може вчасно зупинитись. І тоді починаються прозаїзми, банальщина, яка дивує і дратує, — поет же з легкістю заперечує самого себе. Ось тут і кажу, що навіть добрим поетам потрібні редактори. Інакше ці поети ризикують видавати гори книжок, а де гора на горі, там не видно сонячного променя, який і перетворює звичайну гору в поетичний образ (образ-метафору, образ-символ, образ-картину).

Ігор Павлюк — лірик, елегантний наспівний світлий лірик. Йому б не томи слів видавати, а крупинки зір відкривати, і тоді б я слідом за Вінграновським легко і впевнено повторив: “Ігор Павлюк — поет, у якого нема зазору між словом і серцем...”

За драматизовані поеми не хочу повторюватися: уже висловлював свою думку про поеми, надруковані у збірці “Бунт свяченої води” (Л.: Сполон, 2004)¹. У новій книжці дві поеми — “Регентка”, присвячена княгині Ользі, і “Таморус” — у центрі образ Миклухо-Макляя. Не кажу вже про тематичну вторинність цих поем, я не бачу в них жодної формально-образної знахідки-відкриття. Можливо, для практики сценічної вони до певної міри і придатні (як спроба авторського жанрового розширення), але це жодною мірою нечитабельні твори. А окремі Павлюкові прозаїзми перетворюють усю (у цілому) серйозну розмову на якусь шараду. Ну, наприклад, слова Захисника на Суді:

Через шлунок, панове, не варто у душу лізти.
Час усе відібрав.
Він легендарний тепер — і край...
Ви шукаєте ангела, а чи людину з вина і тіста?
Ми знайшли його —
Чорта чи біса, чи грішника, але пілігрима...
Отож — пора!

(“Таморус”)

Можливо, я цього не виключаю, моє негативне сприйняття викликане непродуманою композицією книжки? І ці драматизовані поеми слід видати окремим виданням? Над цим треба подумати авторів, якщо він не хоче все-таки розставатися з плодами своєї праці. Але вони жодною мірою не вписуються в композиційну структуру книжки. Зрештою, її, цієї структури, як такої немає. Авторів не потрібно писати збірки віршів. Він давно може писати книжки віршів, що були б об’єднані композиційно. І найголовніше — йому пора перестати “проносити” словами. Не можна все-таки так безвідповідально розтринькувати божий дар.

Знову ці мої міркування повторюють претензії до поезій Ігоря Павлюка доби його “Алергії на вічність”. Я говорю про претензії читацькі. Оскільки цей автор мені близький і симпатичний (як автор талановитих віршів), маю право вимагати від нього прислухатися до моїх зауваг. Бо інакше про жоден діалог між автором і читачем мови бути не може. Коли автор безпосередньо чи опосередковано виховує естетичні смаки читача або впливає на формування таких, нехай він має мужність сприйняти його, читача, зауваги. Можна не прислухатись. Але якщо автор буде легко розкидатися читачами, він ризикуює декламувати поетичні монологи самому собі...

м.Івано-Франківськ

¹ Див.: *Баран С.* До себе приміряю долю трав // *Кур’єр* Кривбасу. — 2006. — №194 (січень). — С.173–175.

